

РЎЗА ГИРИФТАН ВА МУЎЦИБОТИ ОН

[Тоҷикӣ – Tajiki – طاجيکيۂ]

Абдуллоҳ ибни Ҷоруллоҳ ал-
Ҷоруллоҳ

2012 - 1433

IslamHouse.com

﴿ صوم رمضان و موجباته ﴾

«باللغة الطاجيكية»

عبدالله بن جار الله الجار الله

2012 - 1433

IslamHouse.com

РЎЗА ГИРИФТАН ВА МУЌЦИБОТИ ОН

Рўза гирифтани моҳи мубораки рамазон яке аз аркони ислом аст, ки Худованд барои бандагонаш фарз гардонидааст ва ҳар ки фарз будани онро инкор кунад кофир мешавад, зеро ӯ Худо ва Расул ва оммаи мусалмононро тақзиб намудааст.

Худованд мефармояд:

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ سُورَةُ الْبَقَرَةِ ١٨٣

«Эй касоне, ки имон овардаед барои шумо рўза фарз шудааст ҳамчуноне, ки барои касоне, ки пеш аз шумо буданд фарз гардонида шуда буд, шояд ки шумо тақводор шавед» (Бақара 183).

Боз Худованд мефармояд:

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْءَانُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۗ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدٰكُمُ ۗ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ سُورَةُ الْبَقَرَةِ ١٨٥

«Моҳи рамазоне ки дар он Қуръон нозил шудааст барои хидояти мардум ва нишондодҳое аз хидоят ва фурқон. Пас агар кадоме аз шумоён ин моҳро дарёфт бояд онро рўза бигирад» (Бақара185).

Рўза гирифтани барои ҳар мусалмони болиғи оқили тавонои муқим воқиб аст чи мард бошад ва чи зани ғайри ҳоиза ва нифосдида.

Агар инсон дар моҳи Рамазон исломро қабул кунад барояш лозим нест, ки қазои рӯзҳои гузаштаи рамазонро ба ҷо оварад.

Агар инсон дар моҳи рамазон рӯзона исломро қабул намояд барояш шарт аст, ки он рӯзро рӯза бигирад ва қазои он рӯзро намояд.

Барои кудакони ноболиғ рӯза гирифтани лозим нест вале агар барояш мушкил набошад бояд барои рӯза гирифтани ӯро амр намоем то одат кунанд. Саҳобагони киром фарзандони худро ба рӯза гирифтани амр мекарданд ҳато ба дараҷае, ки кудак аз гуруснаги гирия мекард ва барояш бозичае меоданд то машғули он шавад ва гуруснаги аз ёдаш барояд.

Ба балоғат расидани кудак агар писар бошад бо яке аз корҳои зерин муайян мешавад:

- 1- Умраш ба понздаҳ расад.
- 2- Муи зери нофаш барояд.
- 3- Аз ӯ мани нозил шавад бо эҳтилом ва монади он.

Агар духтар бошад илова ба инҳо як аломати дигаре дорад, ки он ҳайз дидани он аст.

Агар барои кудак яке аз корҳои боло ҳосил шавад пас ӯ ба балоғат расидааст ва барояш тамоми фароизи илоҳи лозим мегардад ба шарте, ки оқил бошад.

Рӯза барои беақлон ба монанди девонагон ва камақлон вочиб нест ва барояш на рӯза фарз аст на таҳорату на намоз зеро ӯ ба манзили тифл аст.

Рӯза гирифтани барои касоне, ки очизии доими доранд монанди калонсолон ва бемороне, ки умеди шифо надоранд вале онҳо бояд фидия рӯзаро диҳанд ва барои ҳар рӯз як мискинеро таом диҳанд ва барои ҳар мискин баробари ду кило гандум диҳад.

Ў метавонад ё гандум диҳад ва ё қимати онро ва ё чизеро, ки аз эҳтиёҷоти ҳаррӯзи мардум аст монанди гушт, раған бирин ва монади ин. Аммо бемороне, ки умеди шифо доранд агар барояш рӯза гирифтани душвор набошад ва он ба саломатияш зарар нарасонад бояд рӯзаро бигирад. Ва агар рӯза ба саломатияш зарар нарасонад вале барояш мушкил бошад метавонад рӯзаро бихӯрад ва барояш макруҳ аст рӯза гирифта.

Аммо агар рӯза ба саломатияш зарар расонад барояш рӯза гирифтани ҳаром аст.

Чунин инсонҳо баъди сиҳат шуда қазои рӯзаашро мегирад. Агар ин инсон сиҳат ношуда аз дунё бигзарад барояш чизе нест.

Занони ҳомиладор, ки барояшон рӯза гирифтани мушкил бошад ё барои лоғар буданашон ва ё барои вазнин будани ҳамла метавонанд рӯзаро бихӯранд ва баъдтар пеш аз таваллуд ё баъд аз таваллуд қазои онро доранд. Занони ширдеҳе, ки агар рӯза бигиранд ширашон кам мешавад ва ё қатъ мегардад ва барои ғизо додани тифл ҳалал эҷод мекунад рӯзаро мехурад ва баъдтар қазои онро медорад.

Мусофир агар мақсад аз сафараш хурдани рӯза бошад барояш рӯзаро хурдан ҳаром аст. Аммо агар мақсад аз сафараш хурдани рӯза набошад, ихтиёр дорад, ки рӯзаро бигирад ва ё онро бихӯрад ва баъди баргаштан ба ватан қазои онро дорад. Хулоса барои мусофир беҳтар он аст, ки осонтарин роҳро ихтиёр намояд.

Агар барои мусофир рӯза гирифтани ва нагирифтани баробар бошад ҳуҷуб аст, ки рӯза бигирад зеро Паёмбар (с) чунин карда буданд ва аз тарафи дигар зимаи худро тезтар халос мекунад. Агар барояш дар вақти сафар рӯзагирфитани мушкили ба бор орад барояш рӯза гирифтани макруҳ аст ва агар мушкили зиёдтар бошад рӯза гирифтани барояш ҳаром аст. Паёмбар (с) дар соли фатҳи Макка дар моҳи Рамазон баромада буд ва худ рӯза гирифта буд.

Ба ӯ гуфтанд, ки мардумро машақат аст, ки рӯза бигиранд вале турсо нигоҳ карда онҳо низ рӯза гирифтанд. Пас баъди намози аср як қадаҳ об талаб намуд то ҳамаи мардум ба ӯ нигоҳ мекарданд обро нушид ва мардум ба ӯ менигаристанд. Баъди ин ба ӯ гуфтанд баъзеҳо рӯзаро давом доданд. фармуданд: «Онҳо гунаҳкоронанд, онҳо гунаҳкоронанд» (Муслим).

Барои мусофир ҳеч фарқи надорад, ки сафараш барои муддати кӯтоҳ бошад ва ё доими ба монанди ронандагони такси ва нақлиёти мусофиркашони, ки

ғолибан дар сафар мебошанд чунин инсонҳо ҳаргоҳ ки аз хонаи худ баромаданд мусофир ба шумор мераванд ва барои онҳо тамоми аҳкоми мусофирон ҷори карда мешавад ба моанди хурдани рӯза ва қаср хондани намозҳо ва ҷамъ кардани намози пешину аср ва шому хуфтан.

Барои чунин мусофирон хурдани рӯза беҳтар аст агар дар рӯза гирифтани барояшон душвори бошад. Ва баъдтар қазои онро медоранд чун ба ватан баргаштанд.

Ҳар инсоне, ки дар рӯзи рамазон сафар кунад барояш беҳтар аст, ки ин рӯзаширо то ба охир рӯза гирад вале агар барояш душвори кунад метавонад онро бихӯрад ва баъд қазои онро дорад.

Сафар муддати муайян надорад балки ҳар ки аз ватанаш берун шуд он мусофир аст то инки ба хонааш баргардад агарчи дар ватани бегона муддати дарозро бигзаронад. Магар дар сурате, ки қасдан муддати сафарашро дароз кунад ба хотири онки рӯзаширо бихӯрад дар ин ҳолат барояш хурдани рӯза ҳаром мебошад зеро фарзҳои Худованд бо ҳаргуна ҳила аз гардани инсон соқит намешавад.

Барои занони дар ҳайз ё нифос буда рӯза воҷиб нест ва барояшон рӯза гирифтани дуруст нест магар инки пеш аз фаҷр пок шаванд.

Агар онҳо пеш аз субҳи дам пок шаванд барояшон рӯза гирифтани ҷои агар чи ғул накарда бошанд ва барои занон қазои рӯзҳои гузашта воҷиб аст.

Паёмбар (с) ба зинда кардани шабҳои моҳи рамазон тарғибҳои намудаанд, ки фармуданд: «Ҳар ки шабҳои рамазонро бо имону ихсол ба ибодат машғул шавад тамоми гуноҳони гузаштааш омурида мешаванд» (Бухори ва Муслим).

Намози тарових аз ҷумлаи қиёми шабҳо ба шумор меравад пас шумо онро ба ҷо оваред ва бо имом бошед то инки намозро адо намояд. Зеро ҳар касе, ки бо имом намоз гузорад то рафтани имом барояш савоби қиёми шаб навишта мешавад агарчи бақияи шабро хоб равад.

Барои имомон воҷиб аст ки ҳангоми намози тарових аз Худованд битарсанд ва аҳоли қавмро ба назар гиранд.

Онҳо бояд намозро оромона ва бо виқор бачо оваранд ва шитоб накунанд ва бо инкор ҳам худ ва ҳам қавмро аз савоб маҳрум насозанд ва монанди нул задани мурғон накунанд, ки на сучуди дуруст кунанд ва на қиём ва на рукуъу қуъуд.

Имомони бояд дар зехнашон он набошад, ки ҳарчи зудтар онро тамом кунанд ва ҳарчи бештар ракаъатҳо ба ҷо оваранд бе инки намози оромона бихонанд. Зеро Худованд мефармояд:

﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ سُوْرَةُ

«У шуморо озмоиш мекунад то инки кадоматон амали хубтар мекунад» (Мулк 2).

Ва Худованд нагуфтааст то кадоматон бештар амал мекунад ва ё амалро бо шитоб анҷом медиҳад.

Паёмбар (с), ки барои мо намуна буд ва барои анҷоми корҳои хайр кушиши бештар менамуд ракаатҳои намозҳои ғайри фарзияш дар рамазон ва ғайри рамазон аз ёздаҳ ракаат бештар набуд. Дар ҳадиси муслим омадааст, ки Ибни Аббос мегуяд: "Паёмбар бо асҳобаш таровихро мехонаднд ва баъд чанд рӯзе онро тарк намуданд то инки умматонаш онро фарз нашуморанд то аз карданаш очиз шаванд" Дар ривояти саҳиҳ аз Амралмуъминин Умар Ибни Хатоб омадааст, ки "Ў Уҷай Ибни Каъб ва Тамими дориро амр намуд то таровихро бо мрамум ёздаҳ ракат хонанд. Ин аст ададе, ки Паёмбар (с) онро ҳамеша ба ҷо меовард ва халифаи ӯ Умар низ дар ин кор ӯро пайрави менамуд ва ин беҳтарин ададест, ки таровихро бояд бихонанд.

Агар инсон аз ёздаҳ ракаат зиёдтар бихонад вале боқиро татавуъ бишморанд на суннат ин кор барояш ҷоиз аст зеро баъзе саҳобагон чунин кардаанд.

Аммо чизи ноҷоиз он шитобхонисест, ки баъзе имомон онро иҷозат додаанд, ки боиси маҳрум шудан аз савоби амос мегардад.